

چرا حضرت علی (ع) نام سه فرزند خود را عمر، ابوبکر و عثمان گذاشت؟

طرح شبهه :

شیعیان ادعا می کنند که خلیفه اول و دوم به خانه فاطمه (رضی الله عنها) حمله کرده اند؛ در حالی که همه می دانیم علی رضی الله عنه چند تن از فرزندان خود را به نام های خلفا - همان هایی که ادعا می شود قاتل فاطمه بوده اند - نام گذاری کرده است. این نشان می دهد که خلفا از این تهمت ها بری هستند. آیا کسی نام فرزندان را از نام قاتل زنش می گذارد؟

نقد و بررسی :

پاسخ اجمالی :

نام گذاری به نام ابوبکر :

اولاً: اگر قرار بود که امیر مؤمنان علیه السلام نام فرزندش را ابوبکر بگذارد، از نام اصلی او (عبد الکعبه، عتیق، عبد الله و... با اختلافی که وجود دارد) انتخاب می کرد نه از کنیه او؛ ثانیاً: ابوبکر کنیه فرزند علی علیه السلام بوده و انتخاب کنیه برای افراد در انحصار پدر فرزند نمی باشد؛ بلکه خود شخص با توجه به وقایعی که در زندگی اش اتفاق می افتاد کنیه اش را انتخاب می کرد. ثالثاً: بنا بر قولی، نام این فرزند را امیر مؤمنان علیه السلام، عبد الله گذارد که در کربلا سنش 25 سال بوده است. ابو الفرج اصفهانی می نویسد:

قتل عبد الله بن علي بن أبي طالب، وهو ابن خمس وعشرين سنة ولا عقب له.

عبد الله بن علي 25 ساله بود که در کربلا به شهادت رسید.

الاصفهاني، أبو الفرج علي بن الحسين (متوفاي 356)، مقاتل الطالبیین، ج 1، ص 22.

بنا بر این سال ولادت عبد الله در اوائل خلافت حضرت علی علیه السلام بوده که حضرت در آن دوره تندترین انتقاد ها را از خلفای پیشین داشته است.

نام گذاری به نام عمر :

اولاً: یکی از عادات عمر تغییر نام افراد بود و بر اساس اظهار مورخان شخص عمر این نام را بر او گذازد و به این نام نیز معروف شد.

بلاذري در انساب الأشراف می نویسد:

وكان عمر بن الخطاب سمّي عمر بن عليّ بإسمه.

عمر بن خطاب، فرزند علی را از نام خویش، «عمر» نام گذاری کرد.

البلاذري، أحمد بن يحيى بن جابر (متوفاي 279هـ)، انساب الأشراف، ج 1، ص 297.

ذهبی در سیر اعلام النبلاء می نویسد:

ومولده في أيام عمر. فعمر سماه باسمه.

در زمان عمر متولد شد و عمر، نام خودش را برای وی انتخاب کرد.

الذهبي، شمس الدين محمد بن أحمد بن عثمان، (متوفاي 748هـ)، سیر اعلام النبلاء، ج 4، ص 134، تحقیق: شعيب الأرنؤوط،

محمد نعیم العرقسوسی، ناشر: مؤسسه الرساله - بیروت، الطبعة: التاسعة، 1413هـ.

عمر بن الخطاب، اسم افراد دیگری را نیز در تاریخ تغییر داده است که ما فقط به سه مورد اشاره می کنیم:

1. ابراهیم بن الحارث ب عبد الرحمن.

عبد الرحمن بن الحارث... کان أبوه سماه ابراهیم فغیر عمر اسمه.

پدرش اسم او را ابراهیم گذاشته بود؛ ولی عمر آن را تغییر داد و عبد الرحمن گذاشت.

العسقلانی الشافعی، أحمد بن علی بن حجر أبو الفضل (متوفای 852هـ)، الإصابة فی تمییز الصحابة، ج 5، ص 29، تحقیق: علی

محمد البجاوی، ناشر: دار الجیل - بیروت، الطبعة: الأولى، 1412 - 1992.

2. الأجدع أبي مسروق ب عبد الرحمن.

الأجدع بن مالك بن أمية الهمداني الوداعي... فسماه عمر عبد الرحمن.

عمر بن الخطاب، اسم اجدع بن مالك را تغییر داد و عبد الرحمن گذاشت.

العسقلانی الشافعی، أحمد بن علی بن حجر أبو الفضل (متوفای 852هـ)، الإصابة فی تمییز الصحابة، ج 1، ص 186، رقم: 425،

تحقیق: علی محمد البجاوی، ناشر: دار الجیل - بیروت، الطبعة: الأولى، 1412 - 1992.

4 ثعلبة بن سعد ب معلي:

وكان إسم المعلي ثعلبة، فسماه عمر بن الخطاب المعلي.

نام معلي، ثعلبه که عمر آن را تغییر داد و معلي گذاشت.

الصحاري العوتبي، أبو المنذر سلمة بن مسلم بن إبراهيم (متوفای: 511هـ)، الأنساب، ج 1، ص 250.

ثانياً: ابن حجر در کتاب الإصابة، باب «ذكر من اسمه عمر»، بیست و یک نفر از صحابه را نام میبرد که اسمشان عمر بوده است.

1. عمر بن الحكم السلمي؛ 2. عمر بن الحكم البهزي؛ 3. عمر بن سعد ابوكبشة الأنماري؛ 4. عمر بن سعيد بن مالك؛ 5. عمر بن

سفيان بن عبد الأسد؛ 6. عمر بن ابوسلمة بن عبد الأسد؛ 7. عمر بن عكرمة بن ابو جهل؛ 8. عمر بن عمرو الليثي؛ 9. عمر بن

عمير بن عدي؛ 10. عمر بن عمير غير منسوب؛ 11. عمر بن عوف النخعي؛ 12. عمر بن لاحق؛ 13. عمر بن مالك؛ 14. عمر بن

معاوية الغاضري؛ 15. عمر بن وهب الثقفي؛ 16. عمر بن يزيد الكعبي؛ 17. عمر الأسلمي؛ 18. عمر الجمعي؛ 19. عمر الخثعمي؛

20. عمر اليماني. 21. عمر بن الخطاب.

العسقلانی، أحمد بن علی بن حجر أبو الفضل الشافعی، الإصابة فی تمییز الصحابة، ج 4، ص 587 - 597، تحقیق: علی محمد

البجاوی، ناشر: دار الجیل - بیروت، الطبعة: الأولى، 1412 - 1992.

آیا این نام گذاری ها همه به خاطر علاقه به خلیفه دوم بوده؟!.

نام گذاری به نام عثمان :

اولاً: نام گذاری به عثمان، نه به جهت همنامی با خلیفه سوم و یا علاقه به او است؛ بلکه همانگونه که امام علیه السلام

فرموده، به خاطر علاقه به عثمان بن مظعون این نام را انتخاب کرده است.

إنما سمّيته بإسم أخي عثمان بن مظعون.

فرزندم را به نام برادرم عثمان بن مظعون نامیدم.

الاصفهانی، أبو الفرج علی بن الحسین (متوفای 356)، مقاتل الطالبیین، ج 1، ص 23.

ثانياً: ابن حجر عسقلانی بیست و شش نفر از صحابه را ذکر می کند که نامشان عثمان بوده است، آیا می شود گفت: همه این

نام گذاری ها چه پیش و چه پس از خلیفه سوم به خاطر او بوده است

1. عثمان بن ابوجهم الأسلمي؛ 2. عثمان بن حکیم بن ابوالأوقص؛ 3. عثمان بن حمید بن زهیر بن الحارث؛ 4. عثمان بن

حنيف بالمهملة؛ 5. عثمان بن ربيعة بن أهبان؛ 6. عثمان بن ربيعة الثقفي؛ 7. عثمان بن سعيد بن أحمز؛ 8. عثمان بن شماس بن الشريد؛ 9. عثمان بن طلحة بن ابوظلحة؛ 10. عثمان بن ابوالعاص؛ 11. عثمان بن عامر بن عمرو؛ 12. عثمان بن عامر بن معتب؛ 13. عثمان بن عبد غنم؛ 14. عثمان بن عبيد الله بن عثمان؛ 15. عثمان بن عثمان بن الشريد؛ 16. عثمان بن عثمان الثقفي؛ 17. عثمان بن عمرو بن رفاعة؛ 18. عثمان بن عمرو الأنصاري؛ 19. عثمان بن عمرو بن الجموح؛ 20. عثمان بن قيس بن ابوالعاص؛ 21. عثمان بن مضعون؛ 22. عثمان بن معاذ بن عثمان؛ 23. عثمان بن نوفل زعم؛ 24. عثمان بن وهب المخزومي؛ 25. عثمان الجهني؛ 26. عثمان بن عفان.

العسقلاني، أحمد بن علي بن حجر أبو الفضل الشافعي، الإصابة في تمييز الصحابة، ج 4، ص 447 - 463، تحقيق: علي محمد البجاوي، ناشر: دار الجبل - بيروت، الطبعة: الأولى، 1412 - 1992.

پاسخ هاي تفصيلي

1. هيچ اسمي (غير از نام هاي خداوند باري تعالي) انحصاري نيست كه مختص يك نفر باشد؛ بلكه گاهي يك اسم براي افراد زيادي انتخاب مي شد كه با همان نام هم شناخته مي شدند و هيچ محدوديتي در اين زمينه در بين اقوام و ملل وجود نداشته است؛ بنابراين، نام هايي از قبيل ابوبكر و عمر و عثمان از نام هاي مرسومي بوده است كه بسياري از مردم زمان پیامبر و ياران و اصحاب آن حضرت، و نيز ياران و دوستان و اصحاب امامان شيعه به همين نامها معروف و مشهور بوده اند، مانند: ابوبكر حضرمي، ابوبكر بن ابوسمّك، ابوبكر عياش و ابوبكر بن محمد از اصحاب امام باقر و صادق عليهما السلام. عمر بن عبد الله ثقفي، عمر بن قيس، عمر بن معمر از اصحاب امام باقر عليه السلام. و عمر بن أبان، عمر بن أبان كلبي، عمر بن ابوحفص، عمر بن ابوشعبه! عمر بن اذينة، عمر بن براء، عمر بن حفص، عمر بن حنظلة، عمر بن سلمة و... از اصحاب امام صادق عليه السلام.

عثمان اعمي بصري، عثمان جبلة و عثمان بن زياد از اصحاب امام باقر عليه السلام، و عثمان اصبهاني، عثمان بن يزيد، عثمان نوا، از اصحاب امام صادق عليه السلام.

2. شكي نيست كه شيعيان از يزيد بن معاويه و اعمال زشت او تنفر شديد داشته و دارند؛ ولي در عين حال مي بينيم كه در بين شيعيان و اصحاب ائمه عليهم السلام كساني بوده اند كه نام شان يزيد بوده است؛ مانند: يزيد بن حاتم از اصحاب امام سجاد عليه السلام. يزيد بن عبد الملك، يزيد صائغ، يزيد كناسي از اصحاب امام باقر عليه السلام؛ يزيد الشعر، يزيد بن خليفة، يزيد بن خليل، يزيد بن عمر بن طلحة، يزيد بن فرقد، يزيد مولي حكيم از اصحاب امام صادق عليه السلام.

حتي يكي از اصحاب امام صادق عليه السلام، نامش شمر بن يزيد بوده است.

الأردبيلي الغروي، محمد بن علي (متوفاي 1101هـ)، جامع الرواة وإزاحة الاشتباهات عن الطرق والاسناد، ج 1 ص 402، ناشر: مكتبة المحمدي.

آيا اين نام گذاري ها مي تواند دليل بر محبوبيت يزيد بن معاويه نزد ائمه و شيعيان آنان باشد؟

3. نامگذاري فرزندان روي علاقه پدر و مادر به افراد و شخصيت ها صورت نمي گرفت و گر نه بايد همه مسلمانان، نام فرزندان خود را به نام رسول اكرم صلي الله عليه وآله نامگذاري مي كردند.

اگر نامگذاري به خاطر ابراز محبت به شخصيت ها بود، چرا خليفه دوم به سراسر ممالك اسلامي بخشنامه كرد كه كسي حق ندارد فرزندش را به نام رسول خدا صلي الله عليه وآله نامگذاري كند؟

ابن بطلال و ابن حجر در شرحشان بر صحيح بخاري مي نويسند:

کتب عمر إلی أهل الكوفة الا تسموا أحدًا باسم نبي.

ابن بطال البكري القرطبي، أبو الحسن علي بن خلف بن عبد الملك (متوفاي 449هـ)، شرح صحيح البخاري، ج 9، ص 344، تحقيق: أبو تميم ياسر بن إبراهيم، ناشر: مكتبة الرشد - السعودية / الرياض، الطبعة: الثانية، 1423هـ - 2003م.

العسقلاني الشافعي، أحمد بن علي بن حجر أبو الفضل (متوفاي 852 هـ)، فتح الباري شرح صحيح البخاري، ج 10، ص 572، تحقيق: محب الدين الخطيب، ناشر: دار المعرفة - بيروت.

عيني در عمدة القاري مي نويسد:

وكان عمر رضي الله تعالى عنه كتب إلی أهل الكوفة لا تسموا أحدًا باسم نبي وأمر جماعة بالمدينة بتغيير أسماء أبنائهم المسمين بمحمد حتي ذكر له جماعة من الصحابة أنه أذن لهم في ذلك فتركهم.

العيني، بدر الدين محمود بن أحمد (متوفاي 855هـ)، عمدة القاري شرح صحيح البخاري، ج 15، ص 39، ناشر: دار إحياء التراث العربي - بيروت.

4. نام يکي از صحابه «عمر بن ابوسلمة قرشي» است که پسر خوانده رسول اکرم صلي الله عليه وآله از ام سلمه بوده است، از کجا اين نام گذاري به خاطر علاقه حضرت امير عليه السلام به اين پسر خوانده پیامبر گرامي صلي الله عليه وآله نبوده است؟

5. بنا به نقل شيخ مفيد نام يکي از فرزندان امام مجتبي عليه السلام عمرو بوده است، آیا مي شود گفت: که اين نامگذاري به خاطر همنامي با اسم عمرو بن عبدود و يا عمرو بن هشام (ابوجهل) بوده است؟

الشيخ المفيد، محمد بن محمد بن النعمان ابن المعلم أبي عبد الله العکبري، البغدادي (متوفاي 413 هـ)، الإرشاد في معرفة حجج الله علي العباد، ج 2، ص 20، باب ذکر ولد الحسن بن علي عليهما، تحقيق: مؤسسة آل البيت عليهم السلام لتحقیق التراث، ناشر: دار المفيد للطباعة والنشر والتوزيع - بيروت - لبنان، الطبعة: الثانية، 1414هـ - 1993م.

6. با توجه به آن چه که در صحيح مسلم از قول عمر بن خطاب آمده است، نظر حضرت امير عليه السلام نسبت به ابوبکر و عمر اين بود که آنان دروغگو، گنهگار، فریبکار و خائن بوده اند، وي خطاب به علي عليه السلام و عباس مي گوید:

فَلَمَّا تُوْفِي رَسُولُ اللَّهِ -صلي الله عليه وسلم- قَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ -صلي الله عليه وسلم- فَجِئْتُمَا تَطَلُّبُ مِيرَاثِكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَيَطَلُّبُ هَذَا مِيرَاثِ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلي الله عليه وسلم- « مَا نُورَثُ مَا تَرَكَنَا صَدَقَةً ». فَرَأَيْتُمَاهُ كَاذِبًا آثِمًا غَادِرًا خَائِنًا وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تُوْفِي أَبُو بَكْرٍ وَأَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ -صلي الله عليه وسلم- وَوَلِيُّ أَبِي بَكْرٍ فَرَأَيْتُمَانِي كَاذِبًا آثِمًا غَادِرًا خَائِنًا.

پس از وفات رسول خدا (صلي الله عليه وآله وسلم) ابوبکر گفت: من جانشين رسول خدا هستم، شما دو نفر (عباس و علي) آمدید و تو اي عباس ميراث برادر زاده ات را درخواست کردی و تو اي علي ميراث فاطمه دختر پیامبر را.

ابوبکر گفت: رسول خدا فرموده است: ما چیزی به ارث نمی گذاریم، آن چه مي ماند صدقه است و شما او را دروغگو، گناه کار، حيله گر و خیانت کار معرفی کردید و حال آن که خدا مي داند که ابوبکر راستگو، دين دار و پيرو حق بود.

پس از مرگ ابوبکر، من جانشين پیامبر و ابوبکر شدم و باز شما دو نفر مرا خائن، دروغگو حيله گر و گناهکار خواندید.

النيسابوري، مسلم بن الحجاج أبو الحسين القشيري (متوفاي 261هـ)، صحيح مسلم، ج 3، ص 1378، ح 1757، كِتَابُ الْجِهَادِ وَالسَّيْرِ، بَابُ حُكْمِ الْفِيءِ، تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي، ناشر: دار إحياء التراث العربي - بيروت.

و در روايتي که در صحيح بخاري وجود دارد، امير مؤمنان عليه السلام، ابوبکر را «استبدادگر» مي داند:

وَلَكِنَّكَ اسْتَبَدَدْتَ عَلَيْنَا بِالْأَمْرِ وَكُنَّا نَرِي لِقَرَابَتِنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصِيبًا.

تو به زور بر ما مسلط شدی، و ما بخاطر نزديك بودن به رسول اکرم (ص) خود را سزاوار تر به خلافت مي دیدیم.

البخاري الجعفي، محمد بن إسماعيل أبو عبدالله (متوفاي 256هـ)، صحيح البخاري ج 4، ص 1549، ح 3998، كتاب المغازي، باب

غزوة خیبر، تحقیق: د. مصطفی دیب البغا، ناشر: دار ابن کثیر، الیمامة - بیروت، الطبعة: الثالثة، 1407هـ - 1987م.

و در روایت دیگری خود شیخین نقل کرده اند که امیر مؤمنان علیه السلام حتی دوست نداشت، چهر عمر را ببیند:

فَأَرْسَلَ إِلَيَّ أَبِي بَكْرٌ أَنْ ائْتِنَا وَلَا يَأْتِنَا أَحَدٌ مَعَكَ كَرَاهِيَةً لِمَخْضِرِ عُمَرَ.

البخاري الجعفي، محمد بن إسماعيل أبو عبدالله (متوفاي 256هـ)، صحيح البخاري ج 4، ص 1549، ح 3998، كتاب المغازي، باب

غزوة خیبر، تحقیق: د. مصطفی دیب البغا، ناشر: دار ابن کثیر، الیمامة - بیروت، الطبعة: الثالثة، 1407هـ - 1987م.

آیا با توجه به این موضعگیری های تند امیر مؤمنان علیه السلام در برابر خلفا، می شود ادعا کرد که حضرت به خاطر علاقه به خلفاء اسم فرزندان خود را همنام آنان قرار داده است؟

7. اهل سنت ادعا می کنند که این نامگذاری ها همگی به خاطر روابط خوب امام علی علیه السلام با خلفا بوده است. اگر

چنین است، چرا خلفاء نام حسن و حسین را که فرزندان رسول خدا صلی الله علیه وآله نیز بوده اند، برای فرزندان خویش

انتخاب نکرده اند؟

آیا دوستی می تواند یک طرفه باشد؟

نتیجه:

نامگذاری فرزندان امیر مؤمنان علیه السلام به نام های خلفا، خدمتی به حُسن روابط میان امیر مؤمنان و خلفا نمی کند و

از آن نمی توان برای انکار شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها استفاده کرد.

موفق باشید

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر (عج)